

ARTICOLE ORIGINALE

© Gheorghe Paladi, Olga Cernetchi, Corina Iliadi-Tulbure

GHEORGHE PALADI, OLGA CERNEȚCHI, CORINA ILIADI-TULBURE

DEZVOLTAREA CERCETĂRII ÎN OBSTETRICĂ ȘI GINECOLOGIE

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"
Departamentul de Obstetrică și Ginecologie

РЕЗЮМЕ

РАЗВИТИЕ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В АКУШЕРСТВЕ И ГИНЕКОЛОГИИ

В последние десятилетия были получены новые данные в научных и практических вопросах охраны здоровья матери и ребенка. Необходимость междисциплинарного подхода к современным вопросам акушерства и гинекологии подчеркивает важность научного и технического прогресса, а так же успехов фундаментальных наук, что позволяет оценить состояние матери и ребенка, развитие плода, а так же весь перинатальный период в целом. На протяжении многих лет разрабатывалась национальная политика по оказанию перинатальной медицинской помощи, изложенная в национальных руководствах по перинатологии; была создана система мониторинга и оценки материнской и перинатальной заболеваемости и смертности. Важную роль в развитии исследовательской деятельности играют научные работы сотрудников кафедры акушерства и гинекологии, благодаря которым разрабатываются и внедряются новые рациональные организационные формы; осуществляется профилактика, диагностика и лечение в области охраны здоровья матери и ребенка. Приоритетным научным направлением кафедры акушерства и гинекологии является репродуктивное здоровье семьи, что, безусловно, продиктовано современными потребностями общества. Стоит отметить и другие научные направления, предлагаемые к изучению: оценка медицинских и социальных аспектов репродуктивного здоровья женщин детородного возраста (15-49 лет) в Республике Молдова; выявление гинекологических патологий, влияющих на репродуктивное здоровье женщин и высокий уровень гинекологической заболеваемости в Республике Молдова; оценка планирования семьи; развитие беременности на фоне ассоциированной материнской патологии и др. Результаты исследований широко применяются на практике, находя отражение в национальных и стандартизированных клинических протоколах, которые направлены на передачу концепции, подхода, теоретических основ и практических навыков, а так же навыков общения в менеджменте различных акушерских и гинекологических патологий.

SUMMARY

DEVELOPMENT OF RESEARCH IN OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

Over the past decades, medical science and the practice of maternal and child health have gained new results. Important topics addressed in contemporary obstetrics and gynecology have an interdisciplinary aspect, emphasizing the importance of technical and scientific progress, and the successes of fundamental sciences. These allowed the assessment of fetal development, maternal condition and monitoring of the perinatal period. Over the years, national policies in perinatal care have been developed in obstetrics, set out in national perinatology guidelines; a system for assessing and monitoring maternal and perinatal mortality and morbidity has been created. An important role in the research process has the academic environment of the Department of Obstetrics and gynecology, the development and implementation of new rational forms of organization, prophylaxis, diagnosis and treatment in the field of maternal and child health care. The priority research direction of the Department of Obstetrics and gynecology is "Reproductive health of the family", being determined by the needs of the contemporary period. The proposed research objectives are: assessment of the medical and social aspects of childbearing age women's reproductive health in Republic of Moldova; appreciation of gynecological pathologies that influence women's reproductive health and increase the level of their morbidity; evaluating the family planning aspect; the evolution of pregnancy in case of maternal somatic pathologies, etc. An important scientific aspect is that the results of research are implemented in national and standardized clinical protocols, which aim to convey the concept, attitude model, theoretical knowledge, practical skills and communication aspects in the management of various obstetrical and gynecological situations.

O societate, inclusiv medicală, este prosperă doar în cazul când este structurată pe principii științifice durabile. Pe parcursul ultimelor decenii, știința și practica medicală, inclusiv în domeniul ocrotirii sănătății mamei și copilului, au acumulat noi rezultate. Tematici importante abordate în cadrul obstetricii și ginecologiei contemporane preiau aspect interdisciplinar, subliniind importanța progresului tehnico-științific și succeselor științelor fundamentale, ce au permis evaluarea minuțioasă a dezvoltării fătului și monitorizarea perioadei perinatale atât pentru evaluarea stării mamei, cât și pentru cea a fătului. Toate acestea au fost posibile concomitent cu dezvoltarea obstetricii și ginecologiei ca domeniu de cercetare, pe parcursul anilor, în Republica Moldova.

În anii '50 ai secolului al XX-lea, dezvoltarea serviciului obstetrical a început prin lărgirea rețelei de paturi pentru femeile în naștere și pregătirea medicilor obstetricieni-ginecologi și a moașelor. Un rol important l-a avut fondarea Institutului de Stat de Medicină, organizarea Catedrei de obstetrică și ginecologie și Școlilor de Medicină pe teritoriul Republicii Moldova. Pentru a asigura asistența medicală a femeilor în naștere atât în regiunile urbane, cât și cele rurale, pe parcursul anilor '50-'60 ai secolului trecut, au fost deschise peste 1000 case de naștere, în cadrul cărora activau absolvenții Institutului de Medicină. În perioada anilor '60 ai secolului al XX-lea, organele statale și ale ocrotirii sănătății își orientează atenția asupra dezvoltării bazei tehnico-materiale în domeniul obstetricii, asigurând asistența medicală staționară pentru toate gravidele și femeile în naștere. În același timp, se dezvoltă o rețea de policlinici, în componența căreia funcționează servicii de consultații pentru femei și copii. Ministrul Ocrotirii Sănătății, din acea perioadă, bazându-se pe argumente științifice, propune o nouă reformă orientată spre centralizarea asistenței spitalicești în centrele raionale și republicane și descentralizarea serviciului ambulatoriu specializat. Către sfârșitul anilor '70, pe teritoriul Republicii Moldova funcționau 6 maternități în orașele Chișinău, Bălți, Tiraspol, Tighina, Cahul, Orhei. Ca urmare a fost remarcată o scădere considerabilă (de 5 ori) a mortalității materne. La începutul anilor '80, majoritatea nașterilor (95%) aveau loc în cadrul maternităților raionale și republicane, numărul specialiștilor obstetricieni-ginecologi s-a majorat, ceea ce a condus la îmbunătățirea considerabilă a indicilor perinatali. Un factor important ce a influențat îmbunătățirea acestora a fost implementarea în practică a externării precoce a lăuzelor din staționar, ceea ce a contribuit la scăderea complicațiilor septico-purulente și îmbunătățirea regimului sanitaro-igienic din maternități. La începutul anilor '90, maternitățile dispuneau de personal medical și condiții pentru îngrijirea gravidelor cu diverse patologii somatice și complicații ale sarcinii, fiecare raion fiind asigurat cu medici obstetricieni-ginecologi, ceea ce permitea organizarea serviciului timp de 24 de ore. În anii '90 se atestă perfecționarea permanentă a pregătirii cadrelor medicale atât în Institutul de Medicină, cât și în perioada postuniversitară.

Începând cu anul 2000 și până în prezent, au fost elaborate politicile naționale în asistența perinatală, expuse în trei ghiduri naționale de perinatalogie (A, B, C), fiind creat un sistem de evaluare și monitorizare a mortalității perinatale și maladiilor cu risc de deces matern și neonatal. În baza rezultatelor evaluării calității serviciului perinatal, au fost prelungite direcțiile strategice: fortificarea regionalizării; continuarea evaluării și monitorizării calității serviciului perinatal; elaborarea protocoalelor de îngrijire și tratament; implementarea auditului mortalității materne și perinatale și fortificarea sistemului de comunicare și mobilizare comunitară. A fost stabilită o nouă structură a sistemului de asistență medicală perinatală constituită din 3 niveluri diferite în cadrul unei regiuni geografice concrete. Nivelul I de asistență medicală perinatală include activitatea în cadrul punctelor medicale, oficiilor medicului de familie, centrelor de sănătate, secțiilor consultative și maternităților rationale. Nivelul II se caracterizează prin asistența medicală perinatală efectuată la nivel de ambulatoriu consultativ specializat și spitalicesc. Nivelul III include Centrul Perinatalogic al Serviciului Asistență Medicală Perinatală IMSP Institutul Mamei și Copilului, ce acordă asistență medicală de policlinică și spitalicească, ce presupune conduita celor mai complicate cazuri obstetricale și ginecologice. Toate acestea au condus la ameliorarea situației în domeniul ocrotirii sănătății mamei și copilului, reducerea mortalității materne (de la 120 de cazuri la 100000 de nou-născuți în anul 1950 la 16,8 în anul 2019), nivelul mortalității perinatale fiind de 11,3 la 100000 de nou-născuți vii și morți, în anul 2019. Inițiatorul și realizatorul reformelor în domeniul medicinei, inclusiv al ocrotirii sănătății mamei și copilului, a fost ministrul Sănătății, Profesorul Nicolae Testemițanu, cunoscut savant, pedagog și organizator. Merite mari în domeniile organizării serviciului obstetrical-ginecologic au avut Profesorii E. Gladun, P. Roșca, Conferențiarul Ia. Metaxa, M. Moldovan, M. Strătilă, E. Eleni, L. Bucătari, care au implementat cu succes noile forme organizatorice pe întreg teritoriul Republicii Moldova și pe parcursul multor ani au activat în cadrul Ministerului Sănătății. Un aport deosebit în activitatea științifică și editorială în domeniul sănătății mamei și copilului este atribuit Conferențiarului M. Ștemberg. Un rol important în procesul de cercetare îl are mediul academic al catedrelor de obstetrică și ginecologie, elaborarea și implementarea noilor forme raționale de organizare, profilaxie, diagnosticare și tratament în domeniul ocrotirii sănătății mamei și copilului. În aspect istoric, Profesorul A. Cocerghinschi a fost unul din primii care, în calitate de șef de catedră, concomitent cu pregătirea medicilor practicieni, a promovat dezvoltarea științei în domeniul obstetricii și ginecologiei. O parte dintre discipolii Profesorului A. Cocerghinschi (Gh. Paladi, G. Marcu, E. Gladun) au fost aleși ulterior șefi de catedră. Istoria Catedrei obstetrică și ginecologie începe în anul 1962, când a fost organizat Cursul de specializare a medicilor obstetricieni-ginecologi (șef curs – conferențiar A. Ba-

țac). Ulterior cursul a funcționat la Catedra de obstetrică și ginecologie nr. 1 a Facultății Medicină Generală (șef catedră – Gh. Paladi, profesor universitar), fiind condus de conferențiarul L. Sinițina. În anul 1980, funcția a fost preluată de conferențiarul O. Corlăteanu, care a fost aleasă prin concurs ca șef al Cursului de Obstetrică și ginecologie, Facultatea de Perfecționare a Medicilor (FPM). În anul 1986, în baza Cursului, a fost fondată Catedra obstetrică și ginecologie FPM (șef – conferențiar P. Roșca). În anul 1988, Catedra obstetrică și ginecologie FPM a fost condusă de Profesorul E. Gladun. Funcția de șef catedră a fost ocupată și de către discipolii Profesorului Gh. Paladi (P. Roșca, O. Cernețchi), ai Profesorului E. Gladun (V. Friptu, L. Ețco), de către M. Rotaru, pregătit de Profesorul N. Bogdașkin din Harkov, A. Serbenko – discipol al Profesorului E. Mihailenko din Kiev. Catedra a fost reorganizată în anul 2009, fiind fuzionată cu Catedra obstetrică și ginecologie (Rezidențiat), șef O. Cernețchi, profesor universitar, fiind redenumită în Catedra obstetrică și ginecologie, Facultatea de Educație Continuă în Medicină și Farmacie. În prezent, activitatea de cercetare în domeniul sănătății mamei și copilului, în cadrul USMF “Nicolae Testemițanu”, este implementată în Departamentul de obstetrică și ginecologie, care s-a format în anul 2019, în urma fuzionării a două catedre: Catedra de obstetrică și ginecologie nr. 2 și Catedra de obstetrică și ginecologie și reproducere umană. Șeful Departamentului este Profesorul universitar O. Cernețchi, care a reușit să consolideze o echipă competentă de profesioniști notorii. Bazele clinice ale Departamentului sunt: IMSP Institutul Mamei și Copilului și IMSP Spitalul Clinic Municipal “Gheorghe Paladi”.

Direcția prioritară de cercetare a Departamentului de obstetrică și ginecologie, dictată de necesitățile perioadei contemporane, este „sănătatea reproductivă a familiei”. Obiectivele de cercetare propuse sunt: aprecierea aspectelor medico-sociale ale sănătății reproductivă a femeilor de vârstă fertilă (15-49 ani) în Republica Moldova; aprecierea patologiilor ginecologice, care influențează sănătatea reproductivă a femeilor și crește nivelul morbidității ginecopatelor în Republica Moldova, și evaluarea aspectului de planificare a familiei, prin prisma sănătății sexuale și reproductivă a femeilor de vârstă fertilă în Republica Moldova. Aceste direcții de cercetare, corelate necesităților medico-sociale și demografice ale femeii și familiei, au permis obținerea unor rezultate importante ce țin preponderent de stabilirea ponderii înalte a patologiei ginecologice asupra scăderii potențialului reproductiv al femeilor în perioada fertilă în Republica Moldova și necesitatea diagnosticării precoce. Rezultatele date au fost oglindite în cursurile „Endoscopia diagnostică și curativă în obstetrică și ginecologie” și „Cursul primar de ecografie obstetricală și ginecologică” (2016). Cercetările în domeniu au permis determinarea influenței patologiei colului uterin și în special a stărilor precanceroase a acestuia asupra potențialului reproductiv feminin în Republica Moldova și necesitatea prevenirii cancerului de

col uterin, precum și instalarea sarcinii în lipsa patologiei colului uterin. A fost apreciată necesitatea efectuării screeningului cervical pe teritoriul Republicii Moldova, rezultatele fiind relatate în „Cursul primar de colposcopie” (2017). Au fost evaluate particularitățile sănătății sexuale și reproductivă a femeilor în funcție de vârstă și statutul reproductiv, o particularitate importantă fiind survenirea patologiilor la femeile sub 20 de ani și la primipare, ceea ce denotă un prognostic reproductiv nefast. Rezultatele obținute s-au regăsit în programele de studii „Planificarea familiei. Sănătatea sexuală și reproductivă în situațiile de criză” (2018) și elaborarea unui șir de protocoale clinice standardizate ce fac referință la diverse metode de contracepție (2019). Activitatea Școlii de Obstetrică și Ginecologie din Republica Moldova este menținută și de aportul unui șir de savanți iluștri, care, împreună cu discipolii lor, au efectuat cercetări profunde în diverse domenii ale sănătății mamei și copilului, acestea fiind oglindite în cadrul unui șir de teze de doctor în științe medicale și de doctor habilitat în științe medicale.

Rolul și aportul Academicianului Gh. Paladi, în diferite perioade de timp, la dezvoltarea medicinei în țara noastră au definit importanța contribuției sale și locul inedit în calitate de profesor universitar, medic-specialist și manager. De mare valoare sunt multiplele lucrări științifice având ca temă: fiziologia și patologia sistemului fetoplacentar; patologia de creștere fetală; manifestările infecțiilor sexual-transmisibile în procesul de gestație și în naștere; managementul sarcinii și nașterii multiple, survenite spontan sau asistat; aspectele epidemiologice, diagnosticul și tratamentul diverselor patologii ginecologice (procese hiperplastice uterine, miomul uterin, procesele inflamatorii ale organelor genitale feminine, sterilitatea tubar-peritoneală etc.), inclusiv tratamentul endoscopic; cuplul steril. Academicianul Gh. Paladi a studiat diferite aspecte ale fenomenului demografic în Republica Moldova, fiind elaborată “Cartea Verde a Populației Republicii Moldova” și organizat Centrul de cercetări medicale, sociale și demografice din țară.

Direcția prioritară a Profesorului universitar O. Cernețchi, precum și a discipolilor acesteia, este profilaxia și prognosticul patologiilor somatice în sarcină, cu influență asupra nivelului de mortalitate și/sau morbiditate maternă și/sau fetală. Cercetările științifice efectuate sub conducerea Profesorului O. Cernețchi țin de aspectele clinico-evolutive ale sarcinii și nașterii la femeile cu tuberculoza organelor respiratorii, diabet zaharat și gestațional; profilaxia și prognozarea stărilor hipertensive recurente în sarcină; particularitățile clinico-imunologice și optimizarea conduitei gravidelor cu herpes genital și managementul sarcinii și nașterii la gravidele cu hepatita B cronică. Una din tematicile abordate este sănătatea sexuală și reproductivă a femeii, precum și patologia colului uterin.

Tematicile prioritare abordate de Profesorul E. Gladun s-au referit la: studierea diferitelor aspecte ale operațiilor cezariene; prevenirea complicațiilor postoperatorii;

perfecționarea tehnicii suturii mecanice în chirurgia ginecologică; propagarea intervențiilor chirurgicale reconstructive în miomul uterin și anomaliiile organelor genitale interne. Profesorul V. Friptu și discipolii acestuia studiază prioritar: stările hemoragice în sarcină și managementul hemoragiei postpartum; restabilirea funcției reproductive la pacientele cu infertilitate; factorii de prognostic endoscopici în tratamentul infertilității tubar-peritoneale; optimizarea tratamentului chirurgical laparoscopic la pacientele cu polichistoză ovariană; aprecierea particularităților clinice și conduitei sarcinii prelungite. Cercetările Dnei Profesor L. Ețco se axează pe direcții prioritare ca: reorganizarea asistenței medicale perinatale în baza modelelor occidentale înalt eficiente, cu respectarea regionalizării și etapizării asistenței perinatale; elaborarea și perfecționarea continuă a măsurilor de profilaxie și tratament ale afecțiunilor septico-purulente după naștere și după operația cezariană, și evaluarea impactului factorilor nocivi ambientali asupra calității sănătății mamei și copilului. Profesorul M. Rotaru studiază tematici legate de prematuritate, asociată cu diversă patologia fetală; aspecte clinice ale stărilor de urgență din timpul sarcinii și cele ginecologice; restabilirea funcției reproductive la pacientele cu patologii somatice. Profesorul V. Moșin își focusează atenția asupra tematicilor atribuite: cauzelor infertilității de diversă genă; particularităților clinico-imunologice și tratamentului prin reproducerea asistată în infertilitatea peritoneal-tubară; managementului pierderilor reproductive; rolului dereglărilor metabolismului metioninei la femeile cu avort spontan recurent; dereglărilor hormonale și influenței acestora asupra capacității reproductive a femeii. Profesorul A. Serbenco cercetează influența estimării factorilor de risc în evoluția sarcinii și nașterii la gravidele cu valvulopatii mitrale reumatismale; evoluția sarcinii asociate cu diabet zaharat; particularitățile clinico-evolutive ale epilepsiei în sarcină și naștere. Direcția prioritară a Dr. hab. șt. med. Iu. Dondiuc este studiul aspectelor medico-sociale, demografice, manageriale a mortalității materne în Republica Moldova, precum și a căilor de diminuare a acestei complicații grave; influența patologiei complexului placentar asupra rezultatelor perinatale. Succesele obținute în domeniul cercetării în ocrotirea sănătății mamei și copilului au fost expuse în cadrul di-

verselor publicații naționale și internaționale, rezultatele fiind prezentate în lucrările Congreselor și Conferințelor de Obstetrică și Ginecologie organizate în Republica Moldova (aa. 1969, 1976, 1977, 1993, 2004). Al VI-lea Congres Național cu participare Internațională, organizat de către Asociația Medicilor Obstetricieni-Ginecologi, în anul 2018, a permis familiarizarea cercetătorilor din domeniul obstetricii și ginecologiei, cu aportul științific și rezultatele științifice ale savanților autohtoni. Datele cercetărilor pot fi împărtășite prin intermediul publicațiilor din Revista Buletin de perinatologie. Un aspect științific important constă în faptul că rezultatele cercetărilor efectuate pe parcursul ultimilor ani își găsesc implementarea practică în cadrul unui șir de protocoale clinice naționale și standardizate, care au drept scop de a transmite conceptul, cadrul de abordare, modelul de atitudine, bazele cunoștințelor teoretice, aptitudinilor practice și aspectelor de comunicare în managementul diverselor situații obstetricale și ginecologice.

Bibliografie

1. Cernețchi O. Personalitate marcantă a științei și practicii medicale. Academicianul Gheorghe Paladi la 90 de ani. Akademos, Revistă de știință, inovare, cultură și artă, nr.2 (53), 2019, pp. 177-178.
2. Ețco L., In memoriam. Eugen Gladun – personalitate remarcabilă în medicină. Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, nr. 4(55), 2014, pp. 82-83.
3. Ghidul A Național de Perinatologie “Principii de organizare și acordare a asistenței perinatale” (destinat medicilor de familie, lucrătorilor medicali medii, specialiștilor din diverse domenii) Ediția a doua, Chișinău, 2006, pp. 24-29.
4. Ludmila Ețco – Doctor habilitat în științe medicale, pp. 95-96. Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, nr. 2(59), 2015, pp. 95-96.
5. Paladi Gh. Biobibliografie, USMF “Nicolae Testemițanu” Chișinău, 2019.
6. Paladi Gh., Cernețchi O. Istoricul și realizările contemporane în obstetrică. În: Bazele obstetricii fiziologice, Manual, vol. I, Centrul Editorial-Poligrafic Medicina, Chișinău, 2006, pp. 21-34.